

idées scientifiques dans l'Islâm (Le Caire 1942-1943; Paris 1986). İki cilt olan eserin I. cildi *Le corpus des écrits jâbiriens*, ikincisi *Jâbir et la science grecque* alt başlığını taşımaktadır. 10. *Mecmû'atü resâ'il-i-Câhiz*: ve hiye resâ'il em tünşer (Kahire 1943, Tâhâ el-Hâcirî ile birlikte). 11. *Alchemie, Ketzerei, Apokryphen im frühen Islam: Gesammelte Aufsätze* (Hildesheim 1994). İslâm'ın ilk dönemleriyle ilgili kimya ve ilhâd gibi konularda yazdığı, çeşitli dergilerde yayımlanmış makalelerinden derlenmiştir.

Kraus'un makalelerinden bazıları da sunlardır: "Ausgrabungen und Funde" (*EJd.*, III, 701-734); "Dschâbir ibn Hajjân und die Ismâ'îlîja" (*Forschungsinstitut für Geschichte der Naturwissenschaften in Berlin, Jahresbericht III* [1930], s. 23-42); "Hebräische und syrische Zitate in ismâ'îlitischen Schriften" (*Isl.*, XIX [1931], s. 243-263); "Studien zu Jâbir İbn Hayyân" (*ISIS*, XV [1931], s. 7-30); "Eine arabische Biographie Avicennas" (*Klinische Wochenschrift*, XI [Berlin 1932], s. 1880^b-1882^b [ed. Fuat Sezgin], *Islamic Medicine*, XII [Frankfurt 1996], s. 185-197); "Beiträge zur islamischen Ketzergeschichte. Das 'Kitâb az-Zumrud' des İbn Râwandî" (*RSO*, XIV [1934], s. 93-129, 335-379).

BİBLİYOGRAFYA :

Zirikî, *el-A'lâm*, II, 8; Necîb el-Akîkî, *el-Müsteşrikûn*, Kahire 1980, II, 472-473; Mişâl Cühâ, *ed-Dirâsâtü'l-Arabiyye ve'l-İslâmiyye fî Ūrûbâ*, Beyrut 1982, s. 204; Abdurrahman Bedevî, *Meusû'atü'l-müsteşrikîn*, Beyrut 1984, s. 325-330; *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1992, XV, 300-301; J. L. Kraemer, "The Death of an Orientalist: Paul Kraus from Prague to Cairo", *The Jewish Discovery of Islam: Studies in Honor of Bernard Lewis* (ed. M. Kraemer), Tel Aviv 1999, s. 181-223; B. Kuentz, "Paul Kraus (1904-1944)", *BIE*, sy. 27 (1946), s. 431-441; Martin Plessner, "Kraus, Paul Eliezer", *EJd.*, X, 1245.

HİLAL GÖRGÜN

KREMER, Alfred von
(1828-1889)

Avusturyalı şarkiyatçı
ve devlet adamı.

Viyana'da doğdu; burada hukuk öğrenimi gördükten sonra müslümanların konuştukları diller üzerinde incelemeler yapmaya başladı. 1849-1851 yıllarında Viyana Bilimler Akademisi'nin desteğiyle

İstanbul üzerinden Suriye ve Mısır'a gitti; üç ay Halep'te, yaklaşık bir yıl Şam'da kaldı. Bu arada gittiği yerlerden halen British Museum'da bulunan birçok yazma kitap topladı. Viyana'ya dönüşünden sonra mühendis okulunda Arapça dersleri vermeye başladı. 1852'de Avusturya'nın İskenderiye başkonsolosluğuna birinci tercüman, 1859'da Kahire'ye konsolos ve 1870'te Beyrut'a başkonsolos olarak tayin edildi. 1876'da Mısır Düyûn-ı Umûmiyye Sandığı'na Avusturya temsilcisi seçildi. 1880'de Avusturya Ticaret bakanlığına getirildiyse de 1881'de istifa etti. 27 Aralık 1889'da Viyana yakınlarındaki Döbling'de öldü.

1876'da Viyana Bilimler Akademisi'ne üye kabul edilen Kremer'in çalışmalarının ağırlık merkezini İslâm kültür tarihi oluşturmaktadır. Ona göre modern İslâm hakkında hüküm verebilmek için Araplar'ın kültür tarihini bütünüyle göz önünde bulundurmak gerekir. Hakkında çalışma yaptığı İbn Haldûn'un da etkisiyle Kremer devleti ortaya çıkışı, gelişmesi ve çöküşü açısından kendi kanunlarına tâbi ve her açıdan kültüre bağlı sosyolojik bir oluşum şeklinde görür. Kremer, meşhur tarihçi Joseph von Hammer'in *Osmanlı Tarihi*'ni takdir etmekle birlikte bu eserde felsefî ve sosyolojik değerlendirme eksikliği bulunduğunu söyler. Batılı şarkiyatçılar Kremer'in çalışmalarına özel bir yer ayırmışlardır. Goldziher'e göre onun eserleriyle İslâm'ın ele alınmasında yeni bir dönem başlamıştır (Fück, s. 226). Batunski ise Kremer'in modern İslâm araştırmalarının kurucularından olduğu kanaatinde dir.

Eserleri. *Beiträge zur Kenntnis der Geschichte und Sitten der Araber vor dem Islam. Bearbeitet nach der Teskiret İbn Hamdûn. Geschichtliche Überlieferungen und Charakterzüge* (Wien 1851); *Beiträge zur Geographie des nördlichen Syriens* (Wien 1852); *Description de l'Afrique par un géographe arabe anonyme du sixième siècle de l'hégire* (Vienne 1852); *Mittelsyrien und Damaskus* (Wien 1853); *Topographie von Damaskus* (I-II, Wien 1855); *Abu Nowâs, des grössten lyrischen Dichters der Araber, Diwan* (Wien 1855); *Ägypten* (I-II, Leipzig 1863); *Die Himjarische Kasideh* (Leipzig 1865); *Altarabische Gedichte über die Volkssage von Jemen* (Leipzig 1867); *Geschichte der herrschenden Ideen des Islams* (Leipzig 1868); *Kulturgeschichtliche*

Streifzüge auf dem Gebiete des Islams (Leipzig-Wien 1873); *Kulturgeschichte des Orients unter den Chalifen* (I-II, Wien 1875-1877); *Culturgeschichtliche Beziehungen zwischen Europa und dem Oriente* (Wien 1876); *Ibn Chaldun und seine Kulturgeschichte der islamischen Völker* (Wien 1879); *Über die grossen Seuchen des Orients* (Wien 1880); *Beiträge zur arabischen Lexikographie* (I-II, Wien 1883-1884); *Die Nationalitätsidee und der Staat* (Wien 1885); *Über meine Sammlung orientalischer Handschriften* (Wien 1885); *Lexikographische Notizen nach neuen arabischen Quellen* (Wien 1886); *Über die sudarabische Sage* (Leipzig 1886); *Über das Budget der Einnahmen unter der Regierung des Hârûn al-rasîd nach einer neu aufgefundenen Urkunde* (Wien 1888); *Über die philosophischen Gedichte des Abu-'l-ala Ma'arri* (Wien 1889); *Studien zur vergleichenden Kulturgeschichte, vorzüglich nach arabischen Quellen* (I-IV, Wien 1889-1890). Kremer'in eserlerinin tam listesi *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (bk. bibl.) içinde yer almaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

G. Pfannmüller, *Handbuch der Islam-Literatur*, Berlin-Leipzig 1923, s. 38, 266; J. Sauvaget, *Introduction à l'histoire de l'orient musulman*, Paris 1946, s. 85-133; J. Fück, *Die Arabischen Studien in Europa*, Leipzig 1955, s. 187-189, 226; R. Paret, *Arabistik und Islamkunde an der deutschen Universitäten*, Wiesbaden 1966, s. 12-13; Ebû'l-Kâsım-ı Şehâb, *Ferheng-i Hâverşinâsân*, Tahrân 1352/1973, s. 213-214; *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1992, XV, 310-316; M. Batunski, "Alfred von Kremer als einer der Begründer der modern Islamkunde", *Anzeiger der Philosophisch-Historischen Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften*, sy. 166, Wien 1979, s. 240-260.

TURGUT AKPINAR

KRENKOW, Fritz
(1872-1952)

Alman asıllı İngiliz şarkiyatçısı.

Kuzey Almanya'da bugünkü Mecklenburg-Vorpommen eyaletinin Schönberg şehrinde doğdu. Orta öğrenimini burada tamamladıktan sonra babasının erken ölümü üzerine ticarete atılarak Lübeck, Bremen ve Berlin'de bulundu. Bu sıralarda çocukluğundan beri ilgi duyduğu dil ve edebiyatla da meşgul olmaya başladı;

bir taraftan Alman şiirini incelerken bir taraftan da klasik ve modern Batı dille-riyle Farsça öğrendi. 1894'te İngiltere'ye gitti ve 1911'de İngiliz vatandaşlığına geçti. Burada ticaret işini yürütürken il-mî çalışmalarını da sürdürdü ve Arapça öğrenerek Arap dili ve edebiyatıyla İslâm dini ve medeniyeti konularında yoğunlaştı. I. Dünya Savaşı'nın başlamasından son-ra Avustralya'ya gitti; 1922 sonlarında tekrar İngiltere'ye dönerek eski işinin ba-şına geçti; 1927'de ticaret hayatından ta-mamen çekilip kendini ilmi çalışmalarına verdi. Herhangi bir üniversite öğrenimi görmemesine rağmen ticaret hayatıyla meşgul olduğu sıralarda yayımladığı ilk makalesiyle (1907) ilmi çevrelere adını duyuran Krenkow 1923 yılında Dâiretü'l-maârifî'l-Osmâniyye'ye, 1927'de Physika-lisch-Medizinische Societât'e (Erlangen-Almanya) ve 1928'de Dimâşk'ta el-Mec-mau'l-ilmiyyü'l-Arabî'ye üye seçilirken 1929'da Leipzig Üniversitesi tarafından fahri doktorluk ve aynı yıl Aligarh İslâm Üniversitesi tarafından profesörlük un-vanıyla ödüllendirildi. 1930 yılının sonun-da Hindistan'ın iklim şartlarına alışama-dığı için Aligarh İslâm Üniversitesi İslâmî İlimler Bölümü'ndeki hocalık görevini bı-rakarak İngiltere'ye döndü. 1931'de Al-manya'ya gitti ve davet edildiği Bonn Üniversitesi'nde Arap-Fars dili ve edebi-yatları alanında ders vermeye başladı. An-cak eşinin rahatsızlanması üzerine 1934-1935 kış döneminde görevinden ayrılıp İngiltere'ye döndü ve hayatının geri kalan kısmını burada geçirdi. II. Dünya Savaşı'nın ardından sağlık durumu iyice kötü-leşti ve ilmi çalışmalarını güçlüklerle yürü-tebildi. 7 Haziran 1952'de Cambridge'de öldü. İslâm dinine duyduğu sempatiden dolayı bazan Muhammed Sâlim ismini kullanan Krenkow, kütüphanesini henüz hayatta iken Hamburg'daki Seminar für

Geschichte und Kultur des Vorderen Orients'e bağışlamıştı.

Daha çok Arap dili ve edebiyatı alanın-da yaptığı tahkik ve neşirleriyle tanınan Krenkow, İslâm kültürünün klasikleri ara-sında yer alan çok sayıda eserin yayımını gerçekleştirmiştir. Özellikle kendisinden önce tahkiki yapılmamış ve yayımlanma-mış şiir mecmualarını ve divanları bula-rak bunları çeşitli nüshalarını karşılaştı-rmak suretiyle neşretmiş, bir kısmını da Batı dillerine çevirmiştir. Ele aldığı divan-lar ve şairleri hakkında ayrıca çeşitli ma-kaleler yazarak bunların Arap edebiyatın-daki yerini belirlemeye çalışmıştır. Kren-kow'un tek başına veya başkalarıyla bir-likte yayımladığı eserler sadece Arap ede-biyatı ve şiiriyle sınırlı olmayıp çok çeşitli alanlara yayılmış durumdadır.

Eserleri. Krenkow'un çalışmaları ara-sında klasik metinlerin neşir ve tercü-meleri önemli yer tutar (bir listesi için bk. Necîb el-Akîkî, II, 97-99; Spies, XXXI [1954], s. 234-236). Bunların başlıcaları şunlardır: 1. *Şi'ru'n-Nu'mân b. Beşîr el-Ensârî ve Bekir b. 'Abdî'l-azîz b. Ebî Dülelf el-İclî* (Dehli 1337). "Şarki-yatçılardan birinin kalemiyle" (bi-kalemi ehadi'l-müsteşrikîn) imzasını taşıyan eser-de Nu'mân b. Beşîr el-Ensârî'nin diva-nı ile Bekir b. Abdülazîz b. Ebû Dülelf el-İclî'nin şiirleri birlikte yayımlanmış-tır. 2. *The Poetical Remains of Mu-zâhim el-Uqailî* (Leiden 1920). Müzâ-him el-Ukaylî'nin divanının neşri ve İngi-lizce'ye tercümesidir. 3. *Kitâbü'l-Mücte-nâ* (Haydarâbâd 1342/1923). İbn Düreyd'in eserinin neşridir. 4. *Kitâbü'l-Me'sûr*. *Das Buch der Wörter mit gleichem Laut und verschiedener Bedeutung* (London-Beirut 1925). Abdullah b. Hâlid Ebû'l-Ameysel'in eş sesli kelimeleri ele alan kitabının yayımıdır. 5. *el-Cemhere* (I-IV, Haydarâbâd 1344-1351). İbn Dü-reyd'in kitabının Muhammed es-Sûretî ve Zeynelâbidîn el-Müsevî ile birlikte gerçek-leştirilen yayımıdır. 6. *Hamâsetü İbni's-Şecerî* (Haydarâbâd 1345). Hibetullah İb-nü's-Şecerî'nin divanının neşridir. 7. *The Poems of Tufail b. 'Auf al-Ghanawî and at-Tirmîh b. Hakim et-Tayyî* (Lon-don 1927). İslâm'dan önce yaşayan Tufeyl b. Avf el-Ganevî ile İslâm fetihleri dö-ne-minde yaşayan Tirmîh b. Hakîm et-Tâî'ye ait şiirlerin neşri ve İngilizce'ye ter-cümesidir. 8. *Kitâbü't-Ticân fî mülûki Himyer 'an Vehb b. Münebbih* (Hay-darâbâd 1347/1928). Vehb b. Münebbih'e ait olup İbn Hişâm tarafından rivayet edildiği ileri sürülen eserin neşridir. 9. Ki-

tâbü Tenkîhi'l-Menâzır (Haydarâbâd 1347-1348). Kemâleddin el-Fârisî'nin İb-nü'l-Heysem el-Basrî'nin *Kitâbü'l-Menâ-zır*'ına yazdığı şerhin neşridir. 10. *ed-Dü-rerü'l-kâmine fî a'yânî'l-mî'eti's-sâmi-ne* (I-IV, Haydarâbâd 1348-1350). İbn Ha-cer el-Askalânî'nin eserinin yayımıdır. 11. *Mu'cemü's-su'arâ* (Kahire 1354). Mer-zübânî'nin eserinin neşridir (içinde Âmi-dî'nin *el-Mü'telif ve'l-muhtelif*'i de yer al-maktadır). 12. *Ahâbârü'n-naḥviyyîne'l-Başriyyîn* (Beyrut 1936). Ebû Saîd es-Sî-râfî'nin eserinin yayımıdır. 13. *Kitâbü'l-Cemâhîr fî ma'rifeti'l-l-cevâhîr* (Hay-darâbâd 1355/1936). Bîrûnî'nin eserinin neşridir. 14. *Kitâbü'l-Emâlî* (Haydarâbâd 1948). Ebû Abdullah Muhammed b. Ab-bas el-Yezîdî'nin eserinin yayımıdır. 15. *Kitâbü'l-Me'âni'l-kebîr fî ebyâtî'l-me'ânî* (I-II, Haydarâbâd 1368). İbn Ku-teybe'nin eserinin Abdurrahman b. Yah-yâ el-Yemânî ile birlikte gerçekleştirilen neşridir.

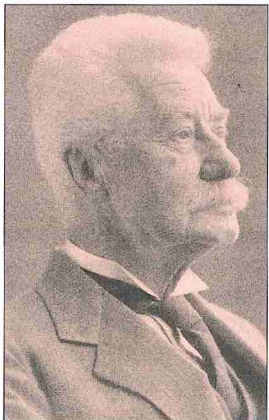
Krenkow'un önemli makalelerinden ba-zıları da şunlardır: "Tufail al-Ghanawî: A Poem from the Asma'iyât in the Recen-sion and with the Comments of Ibn as-Sikkî" (JRAS [1907], s. 815-877); "The Diwan of Abu Dahbal al-Gumahi" (JRAS, [1910], s. 1017-1075); "Tabrîzî's Kommen-tar zur Burda des Ka'b b. Zuhair" (ZDMG, LXV [1911], s. 241-279; müstakil basımı: *Şerhu Kaşideti Ka'b b. Zühayr* [Beyrut 1971]); "The Tarikh-Baghdad of the Kha-tib Abu Bakr Ahmad b. 'Ali al-Baghdadi: Short Account of the Biographies" (JRAS, [1912], s. 31-79); "Al-Quhaif al-'Uqailî" (JRAS, [1913], s. 341-368); "Libro delle Classi di Abû Bakr az-Zubaidî" (RSO, VIII [1919], s. 107-156); "Die Diwane des 'Amr ibn Kulthûm and al-Hârîṭ ibn Hilliza (Meş-rîk, XX [1922], s. 591-611, 693-708; "The Two Oldest Books on Arabic Folklore", *Islamic Culture*, II [1928], s. 55-89, 204-236). Krenkow'un ayrıca *Encyclopaedia of Islam*'a yazdığı birçok maddesi bu-lunmaktadır (eserleri için ayrıca bk. Spies, XXXI [1954], s. 234-236).

BİBLİYOGRAFYA :

Fritz Krenkow, "el-Müsteşrikûn min a'zâ'i'l-Mecma': Fritze Krenkow, tercemetühü bi-kale-mih", *MMAdm.*, IX/3 (1929), s. 169-175; Ebû'l-Kâsım-ı Şehâb, "Krinko Fritz", *Ferheng-i Hâver-şinâsân*, Tahrân, ts., s. 214-217; Necîb el-Akîkî, *el-Müsteşrikûn*, Kahire 1980, II, 97-99; Abdur-rahman Bedevî, *Mevsû'atü'l-müsteşrikîn*, Bey-rut 1984, s. 331-332; *Bibliographie der deut-schsprachigen Arabistik und Islamkunde* (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1992, XV, 317; O. Spies, "Fritz Krenkow", *Isl.*, XXXI (1954), s. 228-236.

HİDAYET YAVUZ NUHOĞLU

Fritz
Krenkow